

Prečo konkurzov pribudlo

Identifikovať reálny vplyv konkurznej novely je zatiaľ ťažké. Prínajmenej však zvýšila tlak na dlžníkov

Martin Jesný / jesny@trend.sk

Dokáže novelizovaná legislatíva zabezpečiť, aby manažéri firiem priznali problémy včas? Skôr, než neúspešným podnikaním minú aj posledný majetok, ktorého predajom by mohli zaplatiť aspoň časť dlhov? Budú im môcť veritelia naozaj pohroziť bankrotom? Začnú sa reštrukturalizácie meniť na aspoň ako-tak solídnu metódu, ako si firma udrží biznis a nie len v réžii majiteľov predĺži agóniu? To sú len niektoré otázky, ktoré sprevádzali novelu zákona o konkurze a reštrukturalizácii (TREND 2/2012), ktorá na dvakrát vstúpila do účinnosti začiatkom predminulého a minulého roku.

Veľmi zjednodušene možno povedať, že po roku úplnej účinnosti novely je zjavné, že stúpol tlak na dlžníkov, čo je dobre. Zároveň stále cítiť, že reálne dôsledky fázy biznisu, keď to podniku naozaj nejde, stále veľmi subjektívne závisia od zámerov a poctivosti ľudí – majiteľov a manažérov firmy, správcov a sudcov. Najčerstvejšie prípady veľkých stavebných firiem sú dobrý príklad.

Tlak dlhov

Medzi očakávanými efektmi prijatia konkurznej novely bol rast počtu konaní, v ktorých fir-

Konkurzy a reštrukturalizácie na Slovensku

	2010	2011	2012	2013
Vyhlásené konkurzy	379	392	362	394
Povolené reštrukturalizácie	104	99	90	113

PRAMEN: CRIF – Slovak Credit Bureau

my riešia hrozbu alebo realitu úpadku – teda reštrukturalizácii a konkurzov. Stalo sa. Aj keď slovenská firemná sféra vlani nečelila žiadnemu výraznejšiemu konjunkturálnemu výkyvu, zapísala si nový konkurzný rekord. Slovenské súdy vlani vyhlásili takmer štyri stovky konkurzov. Podľa správy spoločnosti CRIF – Slovak Credit Bureau to znamená nielen o vyše tri desiatky konaní viac než rok predtým, ale aj o dva prípady viac než v dosiaľ rekordnom roku 2011. Vtedy slovenské podniky cez nesplácané dlhy zasiahli dôsledky medzinárodnej finančnej krízy.

Vlani takýto vplyv chýbal a firmy „padali“, pretože mali finančné problémy – často

pre pretrvávajúci nešvár druhotnej neschopnosti, teda pre problémy alebo neochotu ich obchodných partnerov. Typický príklad bol jeden z najväčších bankrotov, krach oravskej stavebnej spoločnosti MBM-Stav, ktorá mala vyše dvesto zamestnancov. Podpísať sa pod ním mohli aj diaľničné subdodávky pre inú veľkú stavebnú firmu, ktorá si o čosi skôr vyskúšala reštrukturalizačné paragrafy konkurzného zákona – TSS Grade (TREND 39/2013). Manažéri oboch firiem v odkazoch cez médiá videli dôsledky nevyplatených spolupráce rôzne. Faktom je, že kým TSS Grade najmä vďaka novej zákazke od štátu a dokonca s vymazanou veľkou časťou dlhov prežila, Oravci pokus o ozdravenie nezvládli a skončili.

V konkurze sa ocitlo aj niekoľko mien, ktoré si najskôr vyskúšali reštrukturalizáciu. Okrem drevárskej Smrečiny Hofatex to bola po mediálne exponovanej kauze aj akciovka Rádio Viva, realitný projekt Vienna Gate 4 či už tradičný každoročný strapec cestovných kancelárií.

Odborníci oslovení TRENDOM, ktorých práca sa v rôznych podobách dotýka problémových firiem, sa zhodujú najmä v tom, že konkurzná novela pomohla vytvoriť tlak na

Podnikanie

Čo zmenil zákon

dlžníkov a prinajmenej časť z nich motivovala platiť. Riaditeľ odboru workout, reštrukturalizácie a collection Sberbank Slovensko Marek Palaj vidí ako jeden z hlavných dôvodov zrealizovanie možnosti podávať veriteľské návrhy na konkurz. Teda jednu z kľúčových zmien, ktoré novela priniesla. „V praxi občas vidíme aj to, ako niektorý menší veriteľ pohroziť dlžníkovi návrhom na konkurz alebo ho aj podá, aby ho prinútil platiť. No keďže sú záväzky po splatnosti aj zákonný dôvod na vyhlásenie konkurzu, je to v poriadku,“ dodáva.

Podobne hodnotí aj vplyv hlavného bodu neskôr účinnej časti novely – zmeny podmienok úpadku. Kým v minulosti dávala finančná rovnica majetku firmy voči splatným záväzkom možnosti na účtovnícke kľúčovanie, nová, medzinárodná štandardná porovnáva majetok s celkovými záväzkami a je jednoduchšia (TREND 10/2013). „Ak padne návrh na konkurz, má potenciálny úpadca dve štandardné možnosti, ako sa mu vyhnúť. Buď zákonne preukáže, že nie je v úpadku, alebo zaplatí problémový dlh či si aspoň dohodne splátkový kalendár,“ komentuje M. Palaj. Na obavy, či sa veriteľom viac naklonený zákon nebude zneužívať na útoky proti firmám, odpovedajú biznismeni, bankári aj advokáti obvykle unisono – nie je to otázka zákona, ale práce súdov.

Stále subjektívne

Vlani prepísali rekordný výskyt spred troch rokov aj reštrukturalizácie. Súdy ich povolili 113, o štvrtinu viac než rok predtým a aj citelne viac než v roku 2010, keď tesne prekročili stovku. Popri viacerých, ktoré sa dobre neskončili, sa vyskytli aj reštrukturalizácie väčších firiem, po ktorých firmy ďalej podnikajú. Príkladom je zlatomoravský výrobca okien

Fenestra Sk či maloobchodné firmy Nábytok Galan či EXIsport. Najmä spolujajiteľ a šéf poslednej z nich Tomáš Bel viackrát potvrdil, aký veľký tlak na firmu aj jej ľudí ozdravenie pod dozorom súdu vytvára.

V prípade každej reštrukturalizácie ostávajú aj nespokojní veritelia, keďže súčasťou je takmer vždy aj „odrezanie“ časti dlhov firmy. Ostáva na ich subjektívnom názore, či ich nevyplatené nároky stoja za to, aby obchodný partner prežil.

Dôležitá zmena, o ktorej sa najmä po vstupe novely do účinnosti polohlasom polemizuje, je výrazné oslabenie pozície všetkých veriteľov, ktorí majú prepojenie na vlastníkov firmy. Tí sú pri uspokojovaní svojich pohľadávok na úrovni majiteľov, teda na konci radu. Cieľom novely bolo zabrániť, aby sa najmä pri reštrukturalizáciách konanie neocitlo plne v réžii majiteľov, ako to bývalo v minulosti. TREND už dávnejšie upozornil, že veľmi tvrdá definícia môže časom spôsobovať problémy veriteľom, ktorí sú nejako spriaznení s úpadcom.

Hrozí to najmä bankám, ktoré sú ako financujúce subjekty dôležitý veriteľ v podstate každej firmy a zároveň je pravdepodobné, že s úpadcom v minulosti už nejaký kontakt mali. Aj keď nepriamy. Keď sa na to TREND bank pýtal, odpovedali, že problém v zásade nevidia, no je otáznosť, čo by sa stalo, ak by sa niektorý správca či dokonca iný veriteľ pokúsil napadnúť ich pohľadávku „pre spriaznenosť“ s úpadcom (TREND 49/2012).

Podľa informácií TRENDU banky prinajmenej pri veľkých klientoch so syndikovaným financovaním urobili protiopatrenia. Cez klauzuly v úverových zmluvách majú možnosť „problémového“ člena úverového syndikátu vylúčiť a udržať si tým nezmenenú veriteľskú

Kľúčové novinky konkurznej novely

- » na konkurzný návrh stačí veriteľovi pohľadávka 30 dní po splatnosti a potvrdenie, že ju má v účtovníctve, plus musí označiť ešte jedného veriteľa
- » pohľadávky osôb spriaznených s vlastníkom úpadcu sú paušálne podriadené
- » pohľadávku veriteľa môže poprieť aj iný veriteľ, nie iba správca
- » zmena definície predĺženia, predĺženie bude podnikateľ, ktorého záväzky (znižené o pohľadávky spriaznených osôb) presahujú jeho majetok

pozíciu. „Riešenie pritom existuje, v mnohých krajinách stačí dokázať, že kontakt v minulosti nemá na konkurz alebo reštrukturalizáciu žiadny vplyv, čo je pri dobrej vôli pomerne jednoduché. Ak nie je cieľom manipulovať konanie, nemusia byť problém dokonca ani finančné vzťahy s majiteľom úpadcu,“ dodáva partner slovenskej pobočky advokátskej kancelárie Allen & Overy Renátus Kollár.

Práve to je jeden z vplyvov, ktorý robí najmä reštrukturalizácie, no sčasti aj konkurzy viac než od zákona závislé od konania ľudí, ktorí ho vykladajú. Či sú to s včasným priznaním úpadku „vážajúci“ konatelia, vlastníci alebo konkurzní a reštrukturalizační správcovia, na ktorých „šéfovanie“ konaniam nemajú veritelia dobrého slova, alebo sudcovia konkurzných súdov. Ich prístup by zrejme zmenili až reálne výsledky disciplinárnych konaní či dokonca právoplatné odsudzujúce verdikty súdov. © TREND

Pozývame Vás na prednášku v rámci Conservative Economic Quarterly Lecture Series

7. APRÍL 2014 V BRATISLAVE

PODNIKATEĽSKÉ CNOSTI

MICHAEL C. MUNGER

/PROFESOR EKONÓMIE A POLITOLÓGIE, DUKE UNIVERSITY (USA)/

Organizátor:
KONZERVATÍVNY
INSTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNKA
CONSERVATIVE
INSTITUTE

Partner:

NADÁCIA
TATRA BANKY

park inn

Mediálni partneri:

TREND týždeň

Viac informácií na www.konzervativizmus.sk